



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Käyttö- ja hoitosuunnitelmien ajankohtaiskatsaus

Ilkka Vesikko

Ajankohtaista ELY-keskukselta kalatalousalueille 12.11.2025

Käyttö- ja hoitosuunnitelmien ajankohtaiskatsaus

- Valtaosa KHS:sta suunnitelmakauden puolivälissä
- Tulisi tarkastella suunnitelman toteutumista, tuloksia ja perusteita
 - Suunnitelman puoliväli EI OLE oleellista, vaan itse tarkastelu
- KHS:n painoarvoa testattu kahdessa oikeustapauksessa KHO:ssa
 - Saarijärven reitin ja Oulujärven tapaukset
- Mikä on YTR:n rooli jatkossa?
- Kalataloushallinnon organisaatiouudistus
 - Mikä muuttuu nimen lisäksi?

KHS:n seuranta (40§, KaL 379/2015)

- Kalatalousalue, ELY-keskus sekä alueellinen kalatalouden yhteistyöryhmä seuraavat suunnitelman toimeenpanon vaikutuksia ja tavoitteiden toteutumista.
- ELY-keskus on pyynnöstä oikeutettu saamaan kalatalousalueelta tietoja suunnitelman toteutumisesta.
 - ELY-keskus voi pyytää tietoja, miten KHS:n toimenpiteitä on toteutettu ja mitkä ovat toimien vaikutukset.
 - ELY-keskus voi pyytää tarvittaessa kalatalouden alueelliselta yhteistyöryhmältä suosituksia mahdollisista lisätoimista, joita suunnitelman tehokkaampi toteuttaminen edellyttäisi.

KHS:n päivittäminen (38§, KaL 379/2015)

- Jos kalatalousalueen **kalakantojen tila on suunnitelman voimassaoloaikana muuttunut niin oleellisesti**, ettei suunnitelman toteuttaminen enää täyttäisi sille asetettuja tavoitteita, on kalatalousalueen ryhdyttävä toimiin suunnitelman muuttamiseksi.
 - Aloitteen suunnitelman muuttamiseksi voi tehdä suunnitelman hyväksynyt ELY-keskus tai kalatalousalue itse.
 - Kalakantojen tila on muuttunut niin oleellisesti, ettei voimassa olevan suunnitelman toteuttamista sellaisenaan voida muuttuneiden olosuhteiden vuoksi pitää järkevänä.

KHS:n päivittäminen (38§, KaL 379/2015)

- Ensisijaisesti muuttuneisiin olosuhteisiin olisi pyrittävä reagoimaan muuttamalla suunnitelmaa vain tarpeellisin osin.
- Täysin uusi vain KHS silloin, kun suunnitelman voimassaoloaika olisi päättymässä.
 - Muutoksilla ei ole suunnitelman voimassaoloaika pidentävää vaikutusta
 - Kokonaisarvio alueen kalakantojen käytöstä ja hoidosta olisi tehtävä riittävän usein siten, että suunnitelma kokonaisuudessaan on voimassa enintään kymmenen vuotta.
 - Ehdotus uudeksi suunnitelmaksi on esitettävä ELY-keskukselle viimeistään kuusi kuukautta ennen voimassa olevan suunnitelman voimassaolon päättymistä.

KHS:n päivittäminen (38§, KaL 379/2015)

- KHS:n päivittäminen tietyltä osin tai täysin uusi suunnitelma:
 - Päivitys on tehtävä, jos **kalakantojen tila on suunnitelman voimassaoloaikana muuttunut niin oleellisesti**, ettei suunnitelman toteuttaminen enää täytä sille asetettuja tavoitteita.
 - Suunnitelma kokonaisuudessaan on voimassa enintään kymmenen vuotta.
 - Päivitys ja uusi suunnitelma eivät eroa hallinnollisina prosesseina toisistaan.

KHS:n painoarvo

- Viranomaisten on otettava toiminnassaan huomioon kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman kalavarojen käyttöä ja hoitoa koskevat yleiset suuntaviivat (40§, KaL 379/2015)
- Pykälän 1 momenttiin sisältyy siis kaikkia viranomaisia koskeva velvollisuus ottaa käyttö- ja hoitosuunnitelmien yleiset kalavarojen käyttöä ja hoitoa koskevat suuntaviivat toiminnassaan huomioon.
 - Näkyy kahdessa KHO:n päätöksessä, jotka molemmat on annettu 23.9.2025

Korkeimman Hallinto-oikeuden päätökset

- KHO:2025:62
- Pohjois-Savon ELY-keskus oli hyväksynyt Saarijärven reitin kalatalousalueen ehdotuksen käyttö- ja hoitosuunnitelmaksi vuosille 2023–2030.
- Kaupallinen kalastaja A valitti ELY-keskuksen päätöksestä
- KHO:2025:63
- Lapin ELY-keskus myönsi kaupalliselle kalastajalle (A) luvan kalastaa Y:n osakaskunnan vesialueella. (13§)
- Osakaskunta vastusti lupaa vedoten kuhakannan tilaan ja alueen käyttöön.

Saarijärven reitti, KHO:2025:62

- Pohjois-Savon ELY-keskus oli hyväksynyt Saarijärven reitin kalatalousalueen ehdotuksen käyttö- ja hoitosuunnitelmaksi vuosille 2023–2030.
- Kaupallinen kalastaja A valitti päätöksestä
 - Suunnitelmassa ei ollut riittävästi perusteltu, miksi tietyt alueet oli määritetty kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuviksi ja miksi osa alueista oli jätetty ulkopuolelle.
 - A vaati suunnitelmaan lisättäväksi uusia alueita kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuviksi sekä muutoksia pyydysten ja korvausten määrittelyyn.
- **Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu:**
 - Valitus hylättiin. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei muutettu

Saarijärven reitti, KHO:2025:62

KHO:n keskeiset huomiot ja ratkaisut

1. Viranomaisen toimivalta

- ELY-keskus **ei voi muuttaa** kalatalousalueen vahvistamaa suunnitelmaa, vaan voi vain **palauttaa sen uudelleen valmisteltavaksi**, jos hyväksymisen edellytykset eivät täyty.

2. Perusteluvelvollisuus ja selvittämisvelvollisuus

- KHO totesi, että ELY-keskuksen olisi tullut **hankkia lisäselvitystä** A:n esittämistä näkökohdista ja **perustella päätöksensä** näiltä osin tarkemmin.
- Näitä puutteita ei kuitenkaan pidetty niin merkittävinä, että ne tekisivät päätöksestä lainvastaisen.

Saarijärven reitti, KHO:2025:62

3. Kaupalliseen kalastukseen soveltuvien alueiden määrittely

- Kalastuslaissa **ei ole tarkkoja kriteerejä** sille, millä perusteella alue määritetään kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvaksi.
- Kalatalousalueella on **laaja harkintavalta**, mutta sen on huomioitava vesialueiden omistajien näkemykset sekä saaliskantojen tila.
- Kaikkia potentiaalisesti soveltuvia alueita **ei tarvitse sisällyttää** suunnitelmaan.
- A:n esittämät selvitykset perustuivat **vanhaan lainsäädäntöön (kalastuslaki 286/1982)**, eikä niitä voitu pitää riittävinä osoittamaan suunnitelman lainvastaisuutta.

Saarijärven reitti, KHO:2025:62

4. Kalastusoikeuden haltijoille maksettavat korvaukset

- Korvaukset on määritetty **pyydyskohtaisesti**, mikä on yleisen käytännön mukaista.
- Korvauksia voidaan tarvittaessa **kohtuullistaa** lupaa myönnettäessä.
- Asiassa ei ollut esitetty perusteita pitää maksujen määritystä lainvastaisena.

Oulujärvi, KHO:2025:63

- Lapin ELY-keskus myönsi kaupalliselle kalastajalle (A) luvan kalastaa Y:n osakaskunnan vesialueella. A ei kuulunut osakaskuntaan. Osakaskunta vastusti lupaa vedoten kuhakannan tilaan ja alueen käyttöön.
- **Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu:**
 - Päätös kumottiin ja asia palautettiin ELY-keskukselle uudelleen käsiteltäväksi.

Oulujärvi, KHO:2025:63

- KHO katsoi, että ELY-keskuksen lupapäätös oli puutteellisesti perusteltu.
- ELY:n olisi tullut tarkemmin selvittää:
 - Kuhakannan tila ja sen kestävyys kaupalliseen kalastukseen.
 - Kalastuksen mahdollinen haitta osakaskunnan muulle käytölle.
 - Erityisesti olisi pitänyt arvioida vaikutuksia **osakaskunnan vesialueella**, ei vain koko Oulujärvellä.
- KHO korosti, että 13§ lupa ei saa olla vaihtoehto vesialueen omistajan luvalle, vaan poikkeus, joka edellyttää tiukkojen ehtojen täyttymistä.

13 § Alueellinen lupa kaupallisen kalastuksen harjoittamiseen

1. vesialue on käyttö- ja hoitosuunnitelmassa määritetty kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvaksi;
2. vesialueen kalakantojen tila mahdollistaa niiden hyödyntämisen kaupalliseen kalastukseen;
3. luvanhakija ei ole itse eikä kalatalousalueen avustuksella päässyt kalastusoikeuden haltijoiden kanssa sopimukseen vesialueen käyttämisestä kaupalliseen kalastukseen; ja
4. kaupallisen kalastuksen harjoittamisesta ei aiheudu merkittävää haittaa alueen rannanomistajille tai -haltijoille tai alueen muulle käytölle.

Johtopäätökset, Oulujärvi, KHO:2025:63

- **KHS muodosti oikeudellisen perustan sekä lupien hyväksynnälle että kumonnalle** – se oli se runko, johon ELY:n piti nojata ja jota KHO käytännössä valvoi.
- *Kalastonhoidon kehittäminen Oulujoenvesistössä; Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 47/2023* -raportti **täydentää KHS:n oletuksia ajankohtaisella ja kvantitatiivisella aineistolla**, joka mahdollistaa tarkennetut vaikutusarviot toimenpiteille ja kalastuksen säätelylle.
- KHS:n merkitys ei vähene; sen asema säilyy oikeudellisena viitekehyksenä. Toisaalta **Luke-raportti nostaa esiin tarpeen päivittää KHS:n perusteluja sekä lisätä malleja ja paikantuntemusta**, mikä voi vahvistaa tulevien lupien kestävyyttä ja hyväksyttävyyttä.

YTR:n rooli jatkossa

- Keskeisin tehtävä on 33 §:n 2 momentin mukainen velvollisuus käsitellä ELY-keskuksen toimialueen kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmaehdotukset ja antaa niistä arvionsa.
- Ryhmällä on muulloinkin mahdollisuus omasta aloitteestaan tehdä esityksiä ja aloitteita kalastuksen järjestämiseen ja kalakantojen hoitoon liittyen.
- 38§ 2 mom. mukaisten KHS:n päivitysten käsittely tapahtuu samoin kuin koko KHS:n käsittely
 - Päivityksetkin käsitellään YTR:ssä



Elinvoimakeskus

Elinvoimakeskukset

luonnonsuojelu,
maaseutu



Vesitalous



Vesienhoito



Kalatalous



Elinvoimakeskukset aloittavat 1.1.2026

- Kalataloushallinnon jako säilyy
 - Rannikko - Järvi-Suomi – Lappi
- **Päijät-Häme siirtyy Järvi-Suomesta Rannikolle**
 - Saimaan lisäksi Päijänne kuuluu jatkossa kahden Kalataloushallinnon alueelle
 - Mustijoen, Porvoonjoen ja Koskenkylänjoen yläosat jatkossa saman Kalataloushallinnon alueella

